

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi työaikalain 42 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan työaikalakia muutettavaksi siten, että lakiin lisätään rangaistus-säännös, jonka mukaan moottoriajoneuvon kuljettaja, joka jättää tekemättä säädetty merkinnät ajopäiväkirjaan tai ei pidä ajopäi-

väkirjaa mukanaan ajon aikana, tuomittaisiin työaikarikkomuksesta. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

PERUSTELUT

1. Nykytila ja ehdotetut muutokset

Työaikalain (605/1996) 37 §:n 1 momentissa säädetään työnantajan velvollisuudesta kirjata tehdyt työtunnit ja niistä suoritettavat korvaukset työntekijöittäin. Säännöksen mukaan työaikakirjanpitoon on merkittävä joko säännöllisen työajan työtunnit, lisä-, yli-, hätä- ja sunnuntaityötunnit sekä niistä suoritettavat korvaukset tai kaikki tehdyt työtunnit samoin kuin erikseen yli-, hätä- ja sunnuntaityötunnit sekä niistä suoritettavat korotusosat.

Työaikakirjanpito on työaikalain 37 §:n 2 momentin mukaan vaadittaessa näytettävä työsuojelutarkastuksen toimittajalle sekä työntekijöiden luottamusmiehelle. Jos luottamusmiestä ei ole valittu, on työsuojeluvaltuutetulla vastaava oikeus.

Työsuojeluviranomaisilla on työaikalain 43 §:n mukaan velvollisuus valvoa lain noudattamista. Tämän valvontatehtävän suorittaminen edellyttää mahdollisuutta saada nähtäväksi keskeiset työaikajärjestelyjä koskevat tiedot. Tämän vuoksi lain 37 §:n 3 momentin mukaan työsuojeluviranomaiselle on pyydettyä toimitettava jäljennös työaikakirjanpidosta, 10 ja 12 §:n nojalla tehdystä sopimuksesta sekä 34 §:ssä tarkoitettua työajan ta-

soittumisjärjestelmästä ja 35 §:ssä tarkoitettua työvuoroluettelosta.

Oikein pidetyllä työaikakirjanpidolla on ratkaiseva merkitys silloin, kun jälkepäin selvitetään työnantajan ja työntekijän välillä syntyneitä erimielisyyksiä tehdyistä työajoista ja sen perusteella maksettavista palkoista. Työaikakirjanpidossa on oleellista, että kaikki tarvittavat tiedot on merkitty selvästi ja että ne ovat helposti luettavissa ilman erillisiä laskutoimituksia. Luettelosta on voitava todeta, että lain säännöksiä on noudatettu.

Työaikalain 37 a §:n mukaan työnantajan on annettava palveluksessaan olevalle moottoriajoneuvon kuljettajalle vuorokautisen työajan seuraamista varten henkilökohtainen ajopäiväkirja. Kuljettajan on pidettävä ajopäiväkirjaa siten, että siitä ilmenee työ- ja lepoaikojen sekä taukojen alkaminen ja päättyminen vuorokaudessa. Kutakin jaksoa koskeva merkintä on tehtävä ajopäiväkirjaan heti sen päätyttyä ennen seuraavan jakson alkamista. Ajopäiväkirjan sijasta voidaan käyttää ajopiirturia. Moottoriajoneuvon kuljettaja on velvollinen tekemään ajopäiväkirjaan sen edellyttämät merkinnät ja pitämään sen mukanaan ajon aikana.

Työaikalain 37 §:n 1 momentissa tarkoitettun

työaikakirjanpidon noudattamisen tehosteena ovat asianomaiset rangaistussäännökset. Työaikakirjanpitoa koskevasta laiminlyönnistä tai väärinkäytöksestä sekä sellaisesta työaika rikkomuksesta, joka on tehty työsuojeluviranomaiselta saadusta kehotuksesta, määräyksestä tai kiellosta huolimatta, säädetään rikoslain (39/1889) 47 luvun 2 §:ssä. Sen mukaan työnantaja tai tämän edustaja, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta työntekijän vahingoksi laiminlyö työaikakirjanpidon, pitää sitä väärin, muuttaa, kätkee tai hävittää sen taikka tekee sen mahdottomaksi lukea tai menettelee työaikalainsäädännössä rangaistavaksi säädetyllä tavalla työsuojeluviranomaiselta saadusta kehotuksesta, määräyksestä tai kiellosta huolimatta, on tuomittava työaika suojelurikoksesta sakkoon tai enintään kuudeksi kuukaudeksi vankeuteen. Työaikalain 42 §:n 1 momentin mukaan työnantaja tai tämän edustaja, joka tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoo tämän lain tai sen nojalla annettuja muita kuin maksuvelvollisuutta, sopimista, oikeustoimen muotoa, työaikakirjanpitoa tai nähtävänäpitoa koskevia säännöksiä tai määräyksiä, on tuomittava työaika rikkomuksesta sakkoon. Säännös koskee vain työnantajaa tai tämän edustajaa. Sen sijaan työaikalain 37 a §:n tehosteena ei ole mitään rangaistussäännöstä. Moottoriajoneuvon kuljettajien velvollisuutta tehdä laissa edellytetyt merkinnät ajopäiväkirjaan ei ole kriminalisoitu. Tämä on vaikeuttanut muun muassa työsuojeluviranomaisten suorittamaa käytännön valvontatyötä. Tämän epäkohdan

poistamiseksi ehdotetaan, että työaikalain 42 §:ään lisättäisiin uusi 2 momentti, jonka mukaan työaika rikkomuksesta tuomitaan myös moottoriajoneuvon kuljettaja, joka jättää tekemättä säädetyt merkinnät ajopäiväkirjaan tai ei pidä ajopäiväkirjaa mukanaan ajon aikana. Työaika rikkomuksesta tuomittava rangaistus on sakko.

2. Esityksen vaikutukset

Esityksellä ei ole valtionaloudellisia tai yksityistaloudellisia vaikutuksia. Esityksen tavoitteena on tehostaa kuljettajien työaika suojelua. Työaika säännösten nykyistä tarkempi noudattaminen lisää samalla myös liikenneturvallisuutta.

3. Asian valmistelu

Asia on valmisteltu työministeriössä virkatyönä yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön kanssa. Asiasta on kuultu autoalan työmarkkinajärjestöjä, eikä niillä ole ollut huomauttamista esitykseen.

4. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Lakiehdotus

Laki

työaikalain 42 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään 9 päivänä elokuuta 1996 annetun työaikalain (605/1996) 42 §:ään uusi 2 momentti,
jolloin nykyinen 2—4 momentti siirtyvät 3—5 momentiksi, seuraavasti:

42 §	kemättä säädetyt merkinnät ajopäiväkirjaan tai ei pidä ajopäiväkirjaa mukanaan ajon ai- kana.
<i>Rangaistussäännökset</i>	

Työaikaerikkomuksesta tuomitaan myös moottoriajoneuvon kuljettaja, joka jättää te-	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 200 .
---	--

Helsingissä 2 päivänä marraskuuta 2001

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Työministeri *Tarja Filatov*